

Posouzení bakalářské práce Alice Hehejkové „Rozprávání dětí školského věku“

Téma bakalářské práce rozvíjí tematiku dětského vyprávění, konkrétně odkazu vývojového pojetí dětského vyprávění podle Briana Sutton-Smithe. Navazuje na další (nejen bakalářské) práce a obohacuje téma vyprávění, které má v různých podobách na katedře psychologie svou tradici.

Část, která se věnuje teoretickým východiskům je dobře zpracovaná a uspořádaná. Literatura sledující vyprávění, případně jeho podoby a vývoj, je velmi bohatá. Autorka volí vhodně autory i přístupy, které poté ve svém vlastním výzkumu využívá. Čtenář tak dostane dobře strukturovanou představu o pojetí tématu a zaměření výzkumu. Autorka použila jako výchozí teorii Sutton-Smithe (resp. analytického přístupu manželů Marandových) pro porovnání příběhů na několika rovinách: vymyšlené příběhy a zážitky, starší a mladší děti, dívky a chlapci. V tomto smyslu jsou položeny i dílčí výzkumné otázky.

Výzkumnou skupinu tvořilo 44 dětí pátého a devátého ročníků základní školy. Děti psaly vyprávění ve dvou podobách: vymyšlený příběh a vlastní zážitek. Všechny texty jsou uvedeny v příloze práce. Pro analýzu textů autorka určila vždy hrdinu a zápletku - buď ohrožení (škůdce) nebo nedostatek, což jsou kategorie, které v historii zkoumání vystupovaly jako rozlišující. Řešení konfliktu v příběhu byla tříděna podle čtyř úrovní (vývojových) Marandových. Autorka tyto úrovně v práci popisuje i s příklady z vlastních empirických dat.

Alice Hehejková všechny příběhy třídí podle označených linií a popisuje. Ve zkratce děje se zaměřuje především na podobu příběhu a důvody jeho zařazení do jedné z úrovní. Empirický materiál tak velmi plasticky a obrazně pro čtenáře vystupuje v celé šíři. Roztříděnou sbírku příběhu lze považovat za jeden z výstupů práce.

Výsledky jsou dále prezentovány v přehledných tabulkách. Výsledky samotné považují spolu s autorkou za velmi zajímavé, zejména proto, že se nepotvrdilo v této věkové úrovni vývojové hledisko (růst úrovně vyprávění podle Marandových).

Na úrovni sledovaných kategorií vyhodnotila autorka jako nemožné vysvětlit rozdíly ve svých výsledcích a výsledcích autorů odkazujících na Suttona-Smithe. Což nepovažují za problém. Naopak se mi zdá zajímavé konstatovat, že se možná děti v těchto kategoriích plynule s věkem nerozvíjejí. Tady se současně textově poněkud začínám ztrácet. Uvítala bych, kdyby na počátku byl čtenář seznámen s celým designem výzkumu, protože výzkum se pod vlivem analýzy dat rozvíjel a bylo použito další třídění (Kaderka a Karhanová) a další úvahy o možném vývojovém posunu.

Autorka nabízí další možnosti, jak interpretovat získaná data a pouští se do dalších analýz, uvažuje rozdíl mezi vývojovými a osobnostními rozdíly a možných aspektech odlišného žánru textu. Asi správně cítí, že by k interpretaci výsledků jako vývojově rozvíjejících se, musela jít do jiných kategorií, především do žánrů textu, možná i jeho částí a dalších psychologicko - literárních kvalit. Jelikož na tuto práci chybí odpovídající teoretická východiska, jeví se tato část textu jako problematická. Možná stačilo tyto úvahy uvést v diskusi.

Předložený text Alice Hehejkové splňuje nároky kladné na bakalářskou práci a doporučuji jej k obhajobě.

